

УДК 378.147:002.1-051

DOI <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2019-7-26-46>

**INFORMATION-ANALYTICAL COMPONENT OF
FUTURE DOCUMENTOLOGISTS' PROFESSIONAL
COMPETENCE**

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ**

**ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ
СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ДОКУМЕНТОВЕДОВ**

Inna Demuz,

доктор історичних наук,
доцент, завідувач кафедри
документознавства,
demuz_inna@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5936-2386>

Researcher ID: D-9510-2019

Державний вищий навчальний
заклад «Переяслав-
Хмельницький державний
педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав-Хмельницький,
Київська обл., Україна, 08401

Inna Demuz,

Doctor of Historical Sciences,
Head of Department of
scientific discipline of
documentation,
demuz_inna@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5936-2386>

Researcher ID: D-9510-2019

Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University,
30, Sukhomlynskooho Str.,
Pereiaslav-Khmelnytskyi, Kyiv
region, Ukraine, 08401

ABSTRACT

The article defines the concept of information-analytical competence of future specialists in document management as an integral part of documentologists professional competence through terminological apparatus analysis and identification of this competence formation features. In particular the terms

«competence», «professional competence», «documentologists' information-analytical competence» have been analyzed. Available in scientific literature classifications of documentologists' professional competences proposed by G. Malik, L. Filipova and other scientists have been considered.

Attention is concentrated on future documentologists' information-analytical competence. In particular, the ratio of informational and analytical components in competence structure of different profiles specialists' is traced. It was noted that document specialists (information analysts, consolidate information analysts), having direct relation to different information types and its analysis should have a specially formed information-analytical competence of a specialist. It was focused on the importance and necessity of formation precisely these learning outcomes, associated with information and analytical knowledge, skills and abilities. Potential of educational subjects of information-analytical profile which should be introduced into the training curriculum has been brought out. Strengthening of analytical component in the structure of information-analytical competence of competent specialists training was noted.

A working definition of information-analytical competence of future specialists in document management as a component of documentologists' professional competence was proposed. This competence integrates knowledge, skills, and professionally significant qualities, necessary for searching, systematization and analysis of various information types, processed information presenting in an accessible format, patterns identification in a certain area and further situation development forecasting on the basis of identified patterns and other kind of information.

Key words: *competences, competency, documentologists' professional competency, information-analytical competency, information analytics.*

Постановка проблеми. На зміну простому накопиченню студентами знань, умінь і навичок приходить нагальна потреба підготовки фахівців через компетентнісний підхід, фахівців, які стали б конкурентоспроможними на ринку праці, вільно володіли професійними навичками й орієнтувалися у суміжних

галузях діяльності, були готовими до соціальної професійної мобільності, постійного професійного зростання. Сьогодні активно відбувається перенесення акцентів з процесу навчання на його результат, переорієнтація змісту навчання на компетентнісний підхід. Як відзначила А. Ліпінська, увага науковців до формування професійної компетентності спричинена наступними чинниками: переходом світової спільноти до інформаційного суспільства, де першочерговим вважають не просте накопичення студентами знань, предметних умінь і навичок, а й уміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, здатності до самонавчання у процесі здійснення професійної діяльності; особливо актуальним є життєдіяльність особистості та суспільства в сучасних умовах, що вимагає від вищої школи забезпечення молодих спеціалістів елементарними можливостями інтеграції у соціум, самовизначення у житті, конкурентоспроможністю на ринку праці (Ліпінська, 2015: 175).

Наразі професійний розвиток майбутніх документознавців пов'язують саме з інформаційно-аналітичною складовою, без якої неможлива вільна орієнтація в інформаційному просторі, здатність оперативно сприймати й обробляти значні обсяги інформації, оновлювати власні знання й розширювати спектр необхідних умінь і навичок. Сьогодні інформаційно-аналітичну компетентність пов'язують з умінням віднаходити потрібну інформацію, виконувати її аналіз, структурування, якісно-змістове перетворення, використовуючи в подальшому у професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему розвитку інформаційно-аналітичної компетентності різних спеціальностей вивчають ряд науковців. Так, інформаційно-аналітичні навички як складова успішної управлінської діяльності висвітлено в публікаціях І. Бабакової, О. Гайдамак, Т. Єлканової, С. Зайцевої, В. Омельченко, Н. Стрекалової; інформаційно-аналітичну компетентність педагогів вивчали О. Назначило, А. Оробинський; інформаційно-аналітична компетентність майбутніх офіцерів-інженерів висвітлена в роботах В. Омельченко, І. Кузнецов, Н. Рижова, Н. Сляднева, В. Фомін досліджували методологію й теорію інформаційно-

аналітичної діяльності; С. Муликова, Г. Джумекенова, І. Седова – інформаційно-аналітичну культуру майбутніх фахівців. Безпосередньо до вивчення інформаційно-аналітичної діяльності (компетентності) майбутніх документознавців зверталися С. Григоращ, Г. Малик, Л. Філіпова, частково – В. Іщенко, А. Ліпінська.

Метою статті є розкриття поняття інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства як складової частини професійної компетентності документознавців через аналіз термінологічного апарату і виявлення особливостей формування даної компетентності.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній літературі тривають дискусії щодо визначення понять «компетенції», «компетентність», «професійна компетентність» тощо. Так, усталеним загальною є визначення **компетенції** як особистісної спроможності фахівця вирішувати певний клас професійних завдань; як формально описаних вимог до особистісних, професійних якостей фахівця або групи фахівців (Філіпова, 2009: 25). Компетенцію тлумачать також як первинну статичну категорію компетентнісного підходу, в якій розкриваються вимоги до дискретного результату навчання – одиничної здатності людини виконувати соціальне та професійне завдання – і задає зміст освіти. **Компетентність** трактується як сукупність компетенцій; наявність знань та досвіду, необхідних для ефективної діяльності в заданій предметній сфері (Філіпова, 2009: 25). Вона є похідною категорією компетентнісного підходу, яка описує інтегральну особисту якість, сукупний навчальний результат інтегрованих знань, умінь та інших елементів, необхідний і достатній для здійснення стандартизованої кваліфікованої діяльності відповідного рівня. **Компетентність** розглядають як спеціальним шляхом структуровані знання, уміння, навички, ставлення, що забезпечують майбутньому фахівцю можливість визначити, ідентифікувати та розв'язати незалежно від контексту проблеми, що є характерними для їх професійної діяльності (Ліпінська, 2015: 175).

Поряд із загальною компетентністю, яка є здатністю особистості до аналізу, синтезу, загальних знань, здатністю до самостійного навчання, комунікації, співпраці, цілеспрямованості, організованості, лідерських якостей, в науково-педагогічній літературі виділяють **професійну компетентність**, яку визначають як «психічний стан, що дозволяє діяти самостійно та відповідально, володіння здатністю й умінням виконувати трудові функції, які полягають у результатах праці» (Ліпінська, 2015: 175).

Професійну компетентність документознавців

Л. Настенко й З. Сведлик, зсилаючись на Г. Малик, визначають як «системну особистісно-професійну характеристику фахівця, що інтегрує знання, уміння, мотиви, цінності й професійно значущі якості, необхідні для ефективної професійної документно-інформаційної діяльності, спрямованої на задоволення інформаційних потреб фізичних і юридичних осіб, держави» (Настенко&Сведлик, 2017: 343).

В науково-педагогічній літературі розроблено велику кількість класифікацій професійних компетенцій фахівців-документознавців. Відомими серед них є класифікації Г. Гордієнко, Г. Малик, М. Слободяника, Л. Філіпової. Зокрема, серед професійних компетенцій документознавців Г. Малик виділяє:

1) *ключові* (соціальні; етичні; навчально-пізнавальні; іншомовні; комунікативні та ін.);

2) *загально-професійні* (інформаційно-управлінські (менеджмент інформаційних послуг; менеджмент інформаційних ресурсів; менеджмент інформаційних технологій); загально-управлінські (менеджмент інформаційних організацій, проектів, бюджету, кадрів); інформаційно-правові (дотримання інформаційного законодавства);

3) *спеціально-професійні*: **інформаційно-аналітичні** (обробка інформації: аналіз, синтез, класифікація, згорнання, пошук імпліцитних смислів тощо); документознавчі, пов'язані з управлінням життєвим циклом документа; інформаційно-технологічні (створення баз даних, інформаційних систем тощо);

4) *спеціально-галузеві*: документно-інформаційний менеджмент у певній галузі діяльності (політичний, економічний, екологічний тощо) (Малик, 2013: 88, 89).

Професійні компетенції фахівців з документальних комунікацій (за Л. Філіповою):

– *загально-професійні*: здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі теорії і практики управління інформацією та документообігом у будь-якій установі; здатність планувати й реалізовувати відповідні заходи в інформаційно-документній сфері; знання правових основ і законодавства України в галузі інформатизації суспільства і документального забезпечення сфери управління та інших галузей; здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, навички роботи в команді та ін.

– *спеціалізовано-професійні компетенції*, які поділяються на три блоки: а) діловодсько-кадровий, б) організаційно-управлінський; в) **інформаційно-аналітичний** (Філіпова, 2009: 27, 28).

Головними професійними компетенціями інформаційно-аналітичного блоку Л. Філіпова називає професійно-профільовані для інформаційно-документної сфери знання й уміння у галузі практичного використання інформаційно-комп'ютерних технологій та основ інформатики; здатність володіти навичками роботи з комп'ютером, застосовувати інформаційні технології для вирішення практичних завдань в інформаційно-документній галузі; здатність проводити інформаційний моніторинг на базі ресурсів Інтернет за конкретними запитами, аналітико-синтетична переробка документів та інформації, готувати відповідні аналітичні огляди та реферати; здатність застосовувати уміння й навички щодо формування інформаційних ресурсів установи, в тому числі з використанням засобів комп'ютерних та Інтернет-технологій (електронних продуктів: баз даних, електронних архівів, електронних послуг) тощо (Філіпова, 2009: 28).

Згідно Г. Малик, інформаційно-аналітичні компетенції віддзеркалюють атрибутивні компоненти здійснення аналізу інформації, метою якого є надання масивам неопрацьованих

даних зрозумілої форми. Даний вид діяльності передбачає: пошук текстової, графічної, відео- й аудіо-інформації в галузевих матеріалах з допомогою пошукових методів і систем; обробку інформації: аналіз, синтез, згортання, класифікацію тощо; порівняння інформації з різних джерел з метою оцінювання її точності, надійності, своєчасності; тлумачення графіків, схем, таблиць; системно-інформаційний аналіз середовища; встановлення інформаційних потреб споживачів; визначення культурного чи фізичного контексту, в межах якого інформація створювалася; здійснення інформаційного моніторингу за конкретними запитами; фільтрування інформації тощо.

Зокрема, документознавчі компетенції забезпечують ефективний супровід документу протягом його «життєвого циклу»: створення, відбір, опрацювання, зберігання і використання, зокрема:

- створення документів: об'єднання інформаційних джерел з метою утворення семантичних сіток; інтеграція нової інформації з попередньою; створення інформаційних продуктів на основі аналітико-синтетичної переробки документної інформації: інформаційних добірок, дайджестів, оглядів, каталогів, покажчиків, путівників, рейтингів; персоніфікацію інформаційного продукту залежно від контингенту користувачів;

- управління процесами документування: впровадження безпаперових технологій; забезпечення точності й автентичності документів; контроль за документними потоками й масивами, а також за кожним окремим документом у межах системи та поза нею;

- роботу з готовими документами: індексування, класифікація, впорядкування, зберігання документів; підготовку документів для архівації, індексацію та каталогізацію архівних документів; розроблення процедур експертизи документів; стандартизацію документів у межах організації або групи організацій, процесів документування, презентації інформації;

- створення й експлуатацію документаційних систем для різних підрозділів організації залежно від нормативно-

правового, фінансового та адміністративного контексту її діяльності:

- забезпечення надійного зберігання документів, їх захист від пошкоджень та несанкціонованого доступу;
- менеджмент документальних комунікацій, контенту, знань;
- підвищення інформаційної культури користувачів: забезпечення належного доступу до інформації; розробка методики підготовки персоналу різних відділів до впровадження документаційних систем; допомога керівництву підрозділів під час упровадження інноваційних методів документаційного забезпечення; збереження корпоративної культури тощо (Малик, 2013: 89-90).

Проте, на нашу думку, у даних характеристиках досить добре описана саме інформаційна складова компетентності, тоді як аналітична залишилась майже не розкритою. В. Шевченко, наголошуючи, що в умовах інформатизації інформаційно-аналітичну компетентність слід включати до структури професійної компетентності фахівця будь-якого профілю, виділив співвідношення інформаційного й аналітичного компонентів у структурі компетентності (Шевченко, 2017: 138, 139, 140):

– *інформаційна та/або аналітична складова синтезуються у специфічну компетентність* (так, наприклад, В. Биков, О. Овчарук виокремлюють інформаційно-комунікаційну компетентність; Є. Лодатко – інформаційно-технологічну; К. Коробкова – інформаційно-комп'ютерну; тощо. В науковому дискурсі ці поняття, як правило, ототожнюються з термінами «медіа-компетентність», «медіа-грамотність», «інформаційна культура фахівця»);

– *інформаційний та аналітичний компоненти підготовки розглядаються як самостійні, відокремлені компетентності*. Наприклад, О. Миронова інформаційну компетентність розглядає як здатність виконувати інформаційну діяльність з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій. Подібної точки зору дотримуються Н. Баловсяк, І. Кисла. Аналітичну компетентність фахівців різного профілю обґрунтовують І. Абрамова, Л. Половенко, Г. Саволайнен.

Зокрема, І. Абрамова під аналітичною компетентністю фахівців інженерно-аграрного профілю розуміє таку, яка базується на самоактуалізації аналітичної діяльності, що відображає рівень підготовленості випускника до виконання аналітичної діяльності на сільськогосподарських підприємствах. Г. Саволайнен трактує аналітичну компетентність педагогів як систему знань в області педагогічного аналізу й аналітичної діяльності, усвідомленні їх значущості в освітньому процесі, володінні методами та прийомами педагогічного аналізу та наявності позитивного досвіду такої діяльності і навчанні учнів елементам аналізу в освітньому процесі;

– *інформаційна й аналітична складові розглядаються як єдина компетентність* (зокрема, підходи О. Назначило, В. Омельченко, Н. Рижової, В. Ягупова, А. Гайдамак).

На нашу думку, такі підходи значно розширюють межі інформаційно-аналітичної компетентності і, крім того, погоджуючись з оцінкою В. Шевченко, вважаємо, що зв'язок між інформаційною й аналітичною складовою професійної компетентності фахівців залежить від їхніх професій. Якщо говорити безпосередньо про фахівців-документознавців, то доцільно було б розглядати саме інформаційно-аналітичну діяльність, для виконання якої у фахівців має бути сформована відповідна інформаційно-аналітична компетентність. Така ж позиція прослідковується і в публікаціях О. Воробйової, яка стверджує, що аналітична компетентність нероздільно пов'язана з уміннями і навичками збору та аналізу інформації, що дає змогу стверджувати про доцільність формування саме інформаційно-аналітичної компетентності фахівця (Воробйова, 2017: 186).

Так, дослідники (А. Гайдамак, О. Назначило, В. Омельченко, Н. Рижова, В. Шевченко, В. Ягупов), аналізуючи інформаційно-аналітичну компетентність менеджерів, фізиків, математиків, фахівців з обліку й оподаткування, сектору безпеки тощо, приходять до висновку, що ІАК є провідною складовою професійної компетентності, оскільки, в силу універсальності понять «інформація» й «аналіз», на ній засновані інші компоненти професійної компетентності; звертають увагу на посилення ролі аналітичної

складової професійної діяльності. І. Савченко інформаційно-аналітичну компетентність визначає як затребувану складову управління та стратегічного планування, як уміння вчасно отримувати й аналізувати інформацію про стан об'єкта, що змінюється. Крім того, Є. Лодатко інформаційно-аналітичну компетентність розглядає як складову частину управлінської культури, що проявляється в особливих якостях особистості сучасного керівника, котрий повинен мати необхідні знання в економічній, інформаційній, соціокультурній та інших сферах (Лодатко, 2018: 178).

Що ж стосується власне ІАК документознавців, С. Григораш, сконцентрувавшись на інформаційно-аналітичній діяльності студентів, визначила її як особливу діяльність в освітньому середовищі закладу вищої освіти щодо здобуття достовірної та необхідної інформації, її аналітико-синтетичної обробки задля отримання нових знань, необхідних для розв'язання поставленого завдання і прийняття правильного рішення. Виходячи з визначення, дослідниця упевнена, що студенти, набуваючи відповідних знань і умінь, формують інформаційно-аналітичну компетентність, яка полягає «в навичках здійснювати пошукові роботи, обробляти інформацію та аналізувати її, вміти презентувати опрацьовану інформацію у доступному форматі» (Григораш, 2017: 215). Кожен складник інформаційно-аналітичної діяльності (пошук, обробка, аналіз та представлення інформації) включає аналітичну інтеграційну складову: пошук – передбачає побудову методичної послідовності дій, осмислення та співставлення даних, визначення достовірності шляхом порівняння фактів; результатом обробки інформації є створення нового інформаційно-аналітичного продукту, що охоплює процедури аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, узагальнення, інтерпретації, класифікації, структурування тощо; отриманий результат дає можливість майбутньому фахівцю визначити його переваги після виконання інформаційно-аналітичної діяльності (Григораш, 2017: 215).

Зважаючи на те, що наразі інформаційна аналітика як окремий напрям діяльності стала вагомим фактором успіху будь-якої організації, підприємства чи фірми, підготовка

відповідного фахівця – аналітика (зокрема документознавця, інформаційного аналітика, аналітика консолідованої інформації) та формування інформаційно-аналітичної компетентності стало першочерговим завданням (Демуз, 2018: 150). Сьогодні швидкими темпами розвиваються ринки інтелектуальних продуктів, аналітичної інформації, методичного та програмного забезпечення. Відкриваються інформаційно-рекламні агенції, інформаційно-аналітичні підрозділи, розширюється коло центрів науково-технічної інформації, патентних структур. Так, інформаційно-аналітичні служби (підрозділи) наразі створені в органах державної та місцевої влади, міністерствах, відомствах, при політичних партіях, у сфері бізнесу, органах ЗМІ. Вони являють собою комплексну структуру, що складається з окремих підрозділів (груп, секторів), об'єднаних за принципом спільної діяльності щодо оптимальної обробки запитів, які виникають у користувачів інформації; вони розглядаються як елемент єдиної управлінської системи, заснованої на процесному методі управління; забезпечують надходження, систематизацію і аналіз різних видів інформації (економічної, правової, кон'юнктурної, рекламної, патентно-ліцензійної, соціально-політичної, науково-технічної тощо) (Березняк&Кваша&Новіцька, 2011: 3-4, 5).

Схематично діяльність аналітика (інформаційного аналітика, аналітика консолідованої інформації) визначається: збором інформації; аналізом результатів; виробленням рекомендацій. Однак особливість даної професії полягає в тому, що при існуванні, наприклад, математичних, статистичних, економічних моделей та різних програм для обробки даних тощо, найвагомішим інструментом є здатність людини робити правильні висновки. Затребуваність аналітика визначається саме його здатністю систематизувати дані, правильно орієнтуючись в інформаційному потоці, наявністю інтуїції, що ґрунтується, по суті, на чіткому уявленні про навколишні події. До головних завдань аналітика належить виявлення закономірностей у певній галузі та прогнозування подальшого розвитку ситуації на ґрунті виявлених закономірностей та іншого роду інформації.

Як вважає О. Мандзюк, головною особливістю даного виду діяльності стає те, що від аналітики очікують не просто констатації та упорядкування даних, але й прогнозування на підставі опрацьованої інформації ймовірного багатоваріантного розвитку подій, підготовки алгоритму запровадження управлінського рішення та можливих варіантів його ускладнення при тому чи іншому розвитку спроектованого сценарію на практиці. Навіть стислий перелік методів, які застосовуються при роботі з інформацією, демонструє широке коло компетенцій, що чекають від аналітика. Ключовими є обізнаність у логіці, семантиці, математиці, інформатиці, кібернетиці, теорії управління, соціальній психології, документознавстві. Останнє фахівцю у сфері аналітичної діяльності слід вивчати у двох функціональних аспектах: по-перше, розглядаючи документ як джерело інформації в контексті глибинного аналізу тексту документа; по-друге, в ракурсі вміння викласти у кінцевому документі (аналітичному огляді, аналітичній довідці, пропозиціях) науково обґрунтовані, систематизовані відомості, які слугуватимуть підставою для формування управлінського рішення (Мандзюк, 2015).

Т. Гранчак виділила ряд компетентностей, які мають формуватися у студентів-документознавців при вивченні дисциплін інформаційно-аналітичного спрямування:

- здатність проводити комплексний аналіз текстів різного жанрового, тематичного, функціонального характеру, якісної інтерпретації та формалізації інформації з науковим обґрунтуванням фактів;
- здатність структурувати інформацію, визначати закономірності й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснювати інформаційну діагностику предметної сфери;
- здатність аналізувати візуальну інформацію, унаочнювати інформацію через представлення її в графічній формі, розуміти і створювати концептуальні моделі, алгоритмізувати ситуації;
- здатність орієнтуватися в бібліометричних методах аналізу документних потоків (застосування методів систематики, інформаційного моделювання, психолінгвістичного аналізу, співцитування, контент-аналізу, порівняльно-джерелознавчого аналізу тощо), користуватися

основними наукометричними показниками наукової продуктивності вчених, наукових видань, установ, країн (імпаکت-фактор, індекс оперативності, h-індекс), використовувати на практиці комерційні та відкриті наукометричні інструменти й бази даних;

– здатність формувати інформаційні бази, створювати інформаційну продукцію, яка містить консолідовану інформацію, готувати аналітичні тексти різної тематичної спрямованості, висувати гіпотези, використовувати технології підготовки науково обґрунтованих прогнозів і рекомендацій тощо (Гранчак, 2017: 121).

Педагогічними умовами, необхідними наразі для формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності, називаються наступні:

– формування стійкої мотивації до інформаційно-аналітичної діяльності як способу професійного становлення та кар'єрного зростання;

– створення якісного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (збагачення методів, форм, прийомів навчання, адекватних визначеному змісту підготовки до даного виду діяльності);

– опанування майбутніми фахівцями інформаційно-аналітичним інструментарієм задля виконання відповідних обов'язків;

– стимулювання рефлексивної позиції фахівців на всіх етапах розвитку ІАК (Іщенко, 2017).

На нашу думку, інформаційно-аналітичну компетентність майбутніх документознавців формують посередництвом вивчення ряду навчальних дисциплін – і не лише тих, потенціал яких уже окреслений у науковій літературі, та які зазвичай уведені до навчальних планів підготовки відповідних фахівців («Інформаційно-аналітична діяльність», «Організація діяльності інформаційно-аналітичних служб», «Інформаційна аналітика», «Аналітика тексту», «Інформаційний аналіз і консалтинг»), а й таких як «Візуальна аналітика», «Інформаційна бізнес-аналітика», «Інформаційне забезпечення політики», «Наукометрія і бібліометрія», «Теорія систем і

системний аналіз», «Прогностика інформаційно-аналітичних процесів»; «Гендерний менеджмент у сфері інформаційної діяльності»; «Системний аналіз мас-медійного простору» тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень теми. Проаналізований термінологічний дискурс дав можливість окреслити власне робоче визначення **інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства** як складової частини професійної компетентності документознавців, що інтегрує знання, уміння, навички й професійно значущі якості, необхідні для пошуку, систематизації й аналізу різних видів інформації, презентування опрацьованої інформації у доступному форматі, виявлення закономірностей у певній галузі та прогнозування подальшого розвитку ситуації на ґрунті виявлених закономірностей та іншого роду інформації.

Перспективи подальшого вивчення даної теми полягають в опрацюванні методик формування у майбутніх документознавців інформаційно-аналітичної компетентності, дослідженні особливостей забезпечення педагогічних умов формування ІАК у процесі фахової підготовки студентів, детальне вивчення структури та складових зазначеної компетентності тощо.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Березняк Н. В., Кваша Т. К., Новіцька Г. В. Діяльність інформаційно-аналітичних служб для супроводження комерціалізації результатів науково-технічної і інноваційної діяльності // Науково-технічна інформація: наук. журн. 2011. № 4. С. 3-7.
2. Воробйова О. Ретроспектива дослідження проблеми формування інформаційно-аналітичної компетентності у сучасній педагогічній науці // Педагогічні науки. 2017. № 69. С. 184-188.
3. Гранчак Т. Дисципліни аналітичного профілю як компонент програми підготовки бакалаврів із спеціальності «інформаційна, бібліотечна та архівна справа» // Наукові праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. Київ, 2017. Вип. 46. С. 117-128.

4. Григораш С. М. Інформаційно-аналітична компетентність – ключовий складник компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності (на прикладі дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність») // Молодий вчений. 2017. № 3. С. 213-217.

5. Демуз І. Підготовка фахівців-аналітиків соціально-комунікативної сфери у закладах вищої освіти України // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2018. Вип. 21, том 1. С. 149-153.

6. Іщенко В. С. Педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності // Народна освіта: електронне наукове фахове видання. 2017. № 3 (33). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5017

7. Ліпінська А. Формування професійних компетенцій майбутніх документознавців під час вивчення інформаційних дисциплін // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2015. № 2. С. 174-177.

8. Лодатко Є. О. Інформаційно-аналітична компетентність майбутніх фахівців у контексті сучасних освітніх реалій // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченко. Вісник № 155. Серія: Педагогічні науки. 2018. С. 176-179.

9. Малик Г. Д. Компетентнісний профіль документознавця // Вісник Харківської державної академії культури. 2013. Вип. 41. С. 82-92.

10. Мандзюк О. А. Поняття та зміст аналітичної діяльності в контексті інформаційної політики // GOAL. 2015. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-analitchnoi-diyalnosti-v-konteksti-informacijnoi-politiki/>.

11. Настенко Л., Свердлик З. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності // Інформація, комунікація, суспільство 2017: міжнар. наук. конф. ІКС-2017 (18–21 травня 2017 р., м. Львів). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. С. 342-343.

12. Філіпова Л. Професійні компетенції фахівців з документальних комунікацій: освітній аспект // Вісник Книжкової палати. 2009. № 1. С. 25-28.

13. Шевченко В. М. Інформаційно-аналітична компетентність як складова частина професійної підготовки фахівців з обліку та оподаткування // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2017. Вип. 77 (2). С. 137-141.

REFERENCES

1. Berezniak, N. V., Kvasha, T. K., & Novitska, H. V. (2011). *Diialnist informatsiino-analitychnykh sluzhb dlia suprovodzhennia komertsializatsii rezultativ naukovo-tekhnichnoi i innovatsiinoi diialnosti* [Activities of information and analytical services to support the commercialization of the results of scientific and technical and innovation activities] // *Naukovo-tekhnichna informatsiia: nauk. zhurn – Scientific and Technical Information: scientific journal*, 4, 3-7 [in Ukrainian].

2. Vorobiova, O. (2017). *Retrospektyva doslidzhennia problemy formuvannia informatsiino-analitychnoi kompetentnosti u suchasni pedahohichnii nauksi* [Retrospective research of formation problem on information-analytical competency in modern pedagogical science] // *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, 69, 184-188 [in Ukrainian].

3. Hranchak, T. (2017). *Dystsypliny analitychnoho profilu yak komponent prohramy pidhotovky bakalavriv iz spetsialnosti «informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava»* [Disciplines of the analytical profile as a component of the programme to train students for Bachelor's Degree on specialty «Information, Library and Archives»] // *Naukovi pratsi Nats. b-ky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho : zb. nauk. pr. – Scientific works of National Library of Ukraine named after V.I. Vernadskyi*, 46, 117-128 [in Ukrainian].

4. Hryhorash, S. M. (2017). *Informatsiino-analitychna kompetentnist – kluchovyi skladnyk kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z dokumentoznavstva ta informatsiinoi diialnosti (na prykladi dystsypliny «Informatsiino-analitychna diialnist»)* [Information and analytical competence is a key component of the competence of future specialists in document science and

information activities (case study of the discipline «Information and analytical activities»)] // *Molodyi vchenyi* – Young scientist, 3, 213-217 [in Ukrainian].

5. Demuz, I. (2018). *Pidhotovka fakhivtsiv-analytikiv sotsialno-komunikatyvnoi sfery u zakladakh vyshchoyi osvity Ukrayiny* [Training of experts-analysts of social-communicative sphere in higher education institutions of Ukraine] // *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* – Actual problems of humanities: interuniversity scientific works collection of young scientists of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko, (Vols. 21/1), (pp. 149-153) [in Ukrainian].

6. Ishchenko, V. S. (2017). *Pedahohichni umovy formuvannya analitychnoyi kompetentnosti maybutnykh fakhivtsiv iz dokumentoznavstva ta informatsiyanoi diyalnosti* [Pedagogical conditions for analytical competency formation of future specialists in documentation and information activities] // *Narodna osvita: elektronne naukove fakhove vydannya* – Public education: electronic scientific specialized edition, 3 (33). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5017 [in Ukrainian].

7. Lipinska, A. (2015). *Formuvannya profesiynykh kompetentsiy maybutnykh dokumentoznavtsiv pid chas vyvchennya informatsiynykh dystsyplin* [Formation of future document specialists' professional competencies when information disciplines studying] // *Visnyk Natsionalnoi akademiyi kerivnykh kadriy kultury i mystetstv* – Bulletin of the National Academy of Culture and Arts, 2, 174-177 [in Ukrainian].

8. Lodatko, Ye. O. (2018). *Informatsiyno-analitychna kompetentnist maybutnykh fakhivtsiv u konteksti suchasnykh osvitnykh realiy* [Information-analytical competency of future specialists in the context of modern educational realities] // *Visnyk Chernihiv'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. T. H. Shevchenko. Visnyk № 155. Seriya: Pedahohichni nauky* – Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T. G. Shevchenko, Series: Pedagogical Sciences, 155, 176-179 [in Ukrainian].

9. Malyk, H. D. (2013). *Kompetentnisnyy profil dokumentoznavtsya* [Document specialists' competence profile] // *Visnyk Kharkivskoyi derzhavnoyi akademiyi kultury* – Bulletin of Kharkiv State Academy of Culture, 41, 82-92 [in Ukrainian].

10. Mandzyuk, O. A. (2015). *Ponyattya ta zmist analitychnoyi diyalnosti v konteksti informatsiynoi polityky* [Concept and content of analytical activities in the context of information policy] // GOAL. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-zmist-analitchnoi-diyalnosti-v-konteksti-informacijnoi-politiki/> [in Ukrainian].

11. Nastenکو, L., & Sverdlyk Z. (2017). *Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv z dokumentoznavstva ta informatsiynoi diyalnosti* [Professional competency formation of future specialists in documentation and information activity] // *Informatsiya, komunikatsiya, suspilstvo 2017: mizhnar. nauk. konf.* – Information, Communication, Society 2017: International scientific conference, (pp. 342-343). Lviv [in Ukrainian].

12. Filipova, L. (2009). *Profesiyni kompetentsiyi fakhivtsiv z dokumentalnykh komunikatsiy: osvitniy aspekt* [Professional competences of documentary communication specialists: educational aspect] // *Visnyk Knyzhkovoyi palaty* – Bulletin of the Book Chamber, 1, 25-28 [in Ukrainian].

13. Shevchenko, V. M. (2017). *Informatsiyno-analitchna kompetentnist yak skladova chastyna profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv z obliku ta opodatkovannya* [Information-analytical competency as a part of professional training of accounting and taxation specialists] // *Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnoho universytetu]. Pedagogichni nauky* – Collection of scientific papers [Kherson State University]. Pedagogical sciences, 77 (2), 137-141 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито поняття інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства як складової частини професійної компетентності документознавців через аналіз термінологічного апарату і виявлення особливостей формування даної компетентності. Зокрема, проаналізовано поняття «компетенції»,

«компетентність», «професійна компетентність», «професійна компетентність документознавців», «інформаційно-аналітична компетентність документознавців». Розглянуто існуючі в науковій літературі класифікації професійних компетенцій фахівців-документознавців, запропоновані Г. Малик, Л. Філіповою та іншими дослідниками.

Зосереджено увагу на інформаційно-аналітичній компетентності майбутніх документознавців. Зокрема, простежено співвідношення інформаційного й аналітичного компонентів у структурі компетентності фахівців різних профілів, при цьому наголошено, що документознавці (інформаційні аналітики, аналітики консолідованої інформації), маючи пряме відношення до різних видів інформації та її аналізу, повинні володіти спеціально сформованою інформаційно-аналітичною компетентністю фахівця. Закцентовано на важливості й необхідності формування саме таких результатів навчання, пов'язаних з інформаційно-аналітичними знаннями, уміннями та навичками. Розкрито потенціал навчальних дисциплін інформаційно-аналітичного профілю, які мають вводитися до навчальних планів підготовки фахівців. Наголошено на посиленні аналітичного компонента у структурі інформаційно-аналітичної компетентності підготовки відповідних фахівців.

Запропоновано робоче визначення інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців з документознавства як складової частини професійної компетентності документознавців, що інтегрує знання, уміння, навички й професійно значущі якості, необхідні для пошуку, систематизації й аналізу різних видів інформації, презентування опрацьованої інформації у доступному форматі, виявлення закономірностей у певній галузі та прогнозування подальшого розвитку ситуації на ґрунті виявлених закономірностей та іншого роду інформації.

Ключові слова: компетенції, компетентність, професійна компетентність документознавців, інформаційно-аналітична компетентність, інформаційна аналітика.

АННОТАЦИЯ

В статье раскрыто понятие информационно-аналитической компетентности будущих специалистов по документоведению как составной части профессиональной компетентности документоведов через анализ терминологического аппарата и выявление особенностей формирования данной компетентности. В частности, проанализированы понятия «компетенции», «компетентность», «профессиональная компетентность», «профессиональная компетентность документоведов», «информационно-аналитическая компетентность документоведов». Рассмотрены существующие в научной литературе классификации профессиональных компетенций специалистов-документоведов, предложенные Г. Малик, Л. Филипповой и другими исследователями.

Внимание сосредоточено на информационно-аналитической компетентности будущих документоведов. В частности, прослеживается соотношение информационного и аналитического компонентов в структуре компетентности специалистов различных профилей, при этом отмечено, что документоведы (информационные аналитики, аналитики консолидированной информации), имея прямое отношение к различным видам информации и ее анализа, должны обладать специально сформированной информационно-аналитической компетентностью специалиста. Акцентировано на важности и необходимости формирования именно таких результатов обучения, связанных с информационно-аналитическими знаниями, умениями и навыками. Раскрыт потенциал учебных дисциплин информационно-аналитического профиля, которые должны вводиться в учебные планы подготовки специалистов. Отмечено усиление аналитического компонента в структуре информационно-аналитической компетентности подготовки соответствующих специалистов.

Предложено рабочее определение информационно-аналитической компетентности будущих специалистов по документоведению как составной части профессиональной компетентности документоведов, что интегрирует знания, умения, навыки и профессионально значимые качества,

необходимые для поиска, систематизации и анализа различных видов информации, презентации разработанной информации в доступном формате, выявления закономерностей в определенной области и прогнозирования дальнейшего развития ситуации на почве выявленных закономерностей и другого рода информации.

Ключевые слова: компетенции, компетентность, профессиональная компетентность документоведов, информационно-аналитическая компетентность, информационная аналитика.